

Falsificaties

Waar mensen geïnteresseerd zijn in iets, een verzameling aanleggen en er (soms veel) geld voor over hebben om mooie stukken te bemachtigen, liggen kapers op de loer. Trilobieten die niet gaaf zijn, zijn stukken minder waard dan echt volledige exemplaren. Verder zijn sommige vormen uiterst zeldzaam. Reden voor sommige malafide handelaren om fossielen te “restaureren” of zelfs geheel na te maken. Uiteraard gebeurt dit met name bij fossielen in de hogere prijsklasse. Bij falsificaties kan het om een aantal categorieën gaan. Hieronder een overzicht.

Herstellen van een breuk in het fossiel. In feite is dit, als het zichtbaar is gebeurt, niet eens als een falsificatie te beschouwen. Anders wordt het als de herstelde breuk wordt verborgen en als een koper hier niet op wordt gewezen. Camoufleren van lijmnaden kan gebeuren door de gebruikte lijm te vermengen met steengruis, waardoor het stukken minder opvallend is. Ook bijverven komt voor. Via een goede inspectie van het fossiel, eventueel bij een aantal verschillende belichtingen (bv. UV) kunnen dit soort onvolkomenheden worden opgespoord. Ook kan zachtjes wrijven over het fossiel vaak al aantonen dat er verf gebruikt is.

Aanvullen van ontbrekende delen. Het komt nogal eens voor dat van een overigens perfecte trilobiet nu net het oog af, of een stuk pygidium ontbreekt. Het is dan voor een handelaar zeer verleidelijk om hier iets aan te doen. Dit kan door van sterk beschadigde exemplaren delen af te halen en die als aanvulling op het te herstellen exemplaar te gebruiken. Wanneer de beschadigingen groot zijn kan zelfs van twee slechte exemplaren één goede worden gemaakt. Ook worden ontbrekende delen gebeeldhouwd in steen en aan het fossiel vastgezet, of wordt er een oog bijgeboetseerd. Net als hierboven aangegeven kan nauwkeurige inspectie van het fossiel dit soort zaken aan het licht brengen. Naast belichting komt hier ook een goede kennis van de anatomie van een trilobiet van pas. Vergelijking tussen beide ogen laat vaak al zien dat een nagemaakt oog er beduidend grover uitziet dan het echte exemplaar. Bij het samenstellen van een trilobiet uit meerder onderdelen houden de fraudeurs soms geen rekening met de anatomie van de soort. Hierdoor komt het bv. voor dat er bij een exemplaar van een bepaalde soort meer thoraxsegmenten aanwezig zijn dan volgens de soortdiagnose zou moeten. Uiteraard moet u als koper behoorlijk goed ingevoerd zijn om dit soort aanwijzingen voor vervalsingen op te sporen.

Nog kwalijker is het als beeldhouwwerk, gipsgieten of boetseren zo ver is doorgevoerd dat er geen origineel fossiel materiaal meer aan te pas komt. Vaak is een afgietsel stukken lichter van gewicht dan van een origineel fossiel zou mogen worden verwacht. Ook is het bekend dat bij “gebakken” fossielen vaak blaasjes en putjes te zien zijn. In al deze gevallen is het object hooguit als een replica te beschouwen en als zodanig best verkoopbaar, mits de klant wordt verteld dat het om een replica gaat en de prijs navenant is.

Naast het herstellen van onvolkomenheden kunnen ook bijzondere fossielen worden gecreëerd. Zo kunnen bij bestaande fossielen aanhangsels worden verzonnen. Ook kunnen fossielgroepen worden samengesteld door losse exemplaren op één steen te plakken. Ook hier weer: goed kijken en een goede kennis van mogelijke vormen en soorten kan een hoop teleurstelling achteraf voorkomen.

Na al deze kommer en kwel nog een aantal tips om aanschaf van falsificaties te voorkomen:

- Koop bij bonafide handelaren. Op veel beurzen staan jarenlang dezelfde handelaren. Regelmatige bezoekers leren hen kennen en de organisatie van een beurs weet ook vaak beter wat voor vlees men in de kuip heeft. Handelaren die voor het eerst op een beurs verschijnen zijn daardoor uiteraard niet per definitie onbetrouwbaar, maar wel vaak onbekender bij zowel bezoeker als organisatie.
- Koop bij gespecialiseerde winkels met een goede reputatie.
- Inspecteer uw potentiële aankoop altijd grondig. Vraag eventueel de mening van anderen. Let op afwijkingen in symmetrie, gecamoufleerde lijmnaden, gecamoufleerde aanvullingen met steengruis, cement etc. en aanwijzingen voor bijkleuren. Let ook op de lichaamsbouw van een trilobiet. Is dit wat u bij de betreffende soort verwacht?
- Probeer impulsaankopen te vermijden. Uiteraard is dit heel moeilijk als u na jaren zoeken tegen een bepaald fossiel aanloopt. Het is echter verstandig om even afstand te nemen door andere mensen bij uw aankoop te betrekken.
- Wees voorzichtig bij handelaren die fossielen er als een kleine nevenactiviteit bij doen. Het kan zijn dat zij minder deskundig zijn dan in fossielen gespecialiseerde handelaren. Mogelijk bieden zij, door hun ondeskundigheid, zelfs *ongewild* falsificaties ter verkoop aan.
- Te veel betalen wil niemand, maar een bijzondere trilobiet voor een relatief lage prijs kan al een aanwijzing zijn dat er iets mee aan de hand is.
- Wees extra voorzichtig bij groepen van meerdere exemplaren op eenzelfde steen. Soms worden hier exemplaren bij elkaar geplaatst die uit verschillende geologische tijden afkomstig zijn en dus niet gelijktijdig kunnen hebben geleefd.
- Bekendheid met de geologie van landen van herkomst kan nuttig zijn. In sommige landen komen sedimenten van een bepaalde ouderdom nu eenmaal niet voor, en dus ook geen fossielen met een dergelijke ouderdom.

Een nieuw fenomeen is het kopen van fossielen via internet. Uiteraard zijn bovenstaande tips nagenoeg allemaal waardeloos als u een fossiel wilt kopen, waarbij u moet afgaan op een foto op de site van een handelaar. Meer ervaren kopers via internet kunnen u wellicht op het spoor zetten van betrouwbare aanbieders. Ook kan het lonend zijn om eerst een risicoloze (= goedkope) aankoop te doen bij een bepaalde handelaar. Bekijk de mogelijkheden om eventueel fossielen te retourneren. Misschien is er een mogelijkheid om fossielen achteraf te betalen als u het exemplaar in huis heeft, echter meestal is vooraf betalen of een creditcardnummer een eis van de verkoper.

Hopelijk bent u door het voorgaande niet afgeschrikt om überhaupt nog trilobieten te kopen. Zeker als u geen mogelijkheden heeft om zelf te zoeken, zou dit het einde van uw hobby betekenen. Neem echter de tips ter harte en leer van eventuele fouten die u op dit gebied nog maakt.

Ruud Poort